

ANALYSE FRA BØRNS VILKÅR • DECEMBER 2021

En stigende andel af samtaler på BørneTelefonen handler om kønsidentitet og seksuel orientering

Opsummering

BørneTelefonen har haft over 4.000 samtaler om kønsidentitet og seksuel orientering i 2019-2021

I 2019 handlede 2,9 pct. af samtalerne på BørneTelefonen om enten kønsidentitet eller seksuel orientering. I 2021 er denne andel foreløbigt steget til 3,4 pct.¹ Samtalerne viser, at børn og unge, der henvender sig om disse temaer, ofte er usikre i forhold til deres identitet og bekymrer sig om at skulle fortælle omverdenen om deres kønsidentitet og/eller seksuelle orientering. Flere oplever, at deres familie og venner ikke viser forståelse eller ikke accepterer dem, som de er, og en del er i alvorlig mistrivsel.

Børn og unge, der henvender sig til BørneTelefonen om seksuel orientering eller kønsidentitet, fortæller, at det kan være svært at tilhøre en minoritet, selvom meget tyder på, at det er blevet mindre tabubelagt de seneste år. Børn og unge fortæller for eksempel, at de frygter at fortælle deres forældre og venner om deres kønsidentitet eller seksuelle orientering, fordi de er bange for, hvordan de vil reagere. Nogle fortæller også om stor mistrivsel, fordi de ikke føler sig til rette i deres krop eller ikke føler sig accepteret af omverdenen. I samtalerne ses en tendens til, at børn, der henvender sig om kønsidentitet, lidt oftere fortæller om alvorlig mistrivsel end de børn, der henvender sig om seksuel orientering.

”Jeg går i folkeskole og er omringet af homofobiske/transfobiske mennesker.”

15-årig til BørneTelefonen

FAKTABOKS

Alle samtaler på BørneTelefonen registreres af den enkelte rådgiver, som har talt med barnet eller den unge. Når rådgivere på BørneTelefonen registrerer, hvorvidt samtaler med børn og unge har handlet om kønsidentitet eller seksuel orientering, er det på baggrund af følgende beskrivelser:

Kønsidentitet

”Hvis henvendelsen handler om forståelsen af køn, bestemt adfærd knyttet til køn, eller hvis barnet sætter spørgsmålstegn ved sit køn eller oplever at have en flydende kønsidentitet.”

Seksuel orientering

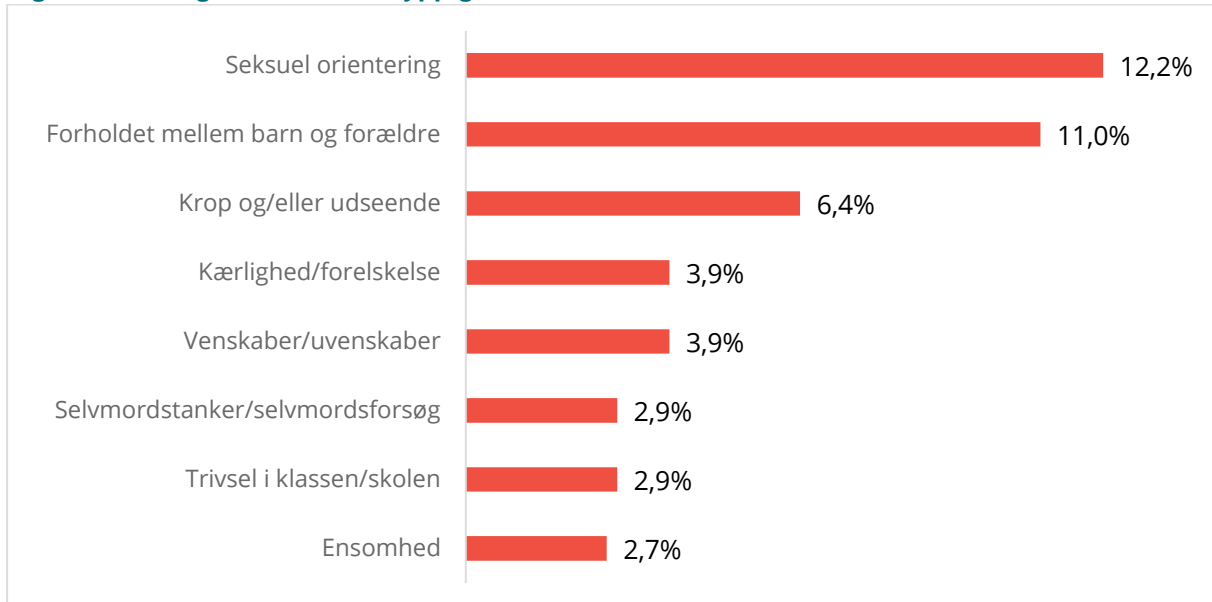
”Hvis samtalen handler om seksuel identitet, hvilket køn barnet er tiltrukket af eller bekymringer ved at ”springe ud”.”

Hvem henvender sig til BørneTelefonen om kønsidentitet og seksuel orientering?

I samtaler på BørneTelefonen registreres barnets køn som enten dreng, pige eller anden kønsidentitet. En markant større andel af de børn og unge, som har en anden kønsidentitet, henvender sig om netop temaet kønsidentitet. Tal fra BørneTelefonen i 2020 viser, at 52,1 pct. af alle samtaler på BørneTelefonen med børn og unge med anden kønsidentitet handlede om problematikker knyttet kønsidentitet. Til sammenligning var det 1,8 pct. af alle samtaler med drenge og 0,5 pct. af alle samtaler med piger, der drejede sig emnet kønsidentitet. Tallene viser dog også, at en stor andel af de børn og unge, som har en anden kønsidentitet, henvender sig til BørneTelefonen om andre tematikker end kønsidentitet.

Samtaler om seksuel orientering fylder også lidt mere hos børn og unge med anden kønsidentitet, men overvægten er markant mindre end for samtaler om kønsidentitet. I 2020 handlede 7,8 pct. af alle samtaler med børn og unge med anden kønsidentitet om seksuel orientering. Af alle samtaler med drenge var seksuel orientering temaet i 4,4 pct. af samtalerne, og af alle samtaler med piger handlede 1,8 pct. af samtalerne om seksuel orientering.

Børn og unge i alle aldre henvender sig om kønsidentitet og seksuel orientering, men en lidt større andel findes blandt de 13-15-årige, når det handler om seksuel orientering og for de unge på 18 år eller derover, når det gælder kønsidentitet. For alle aldersgrupper er tvivl i forhold til kønsidentitet og seksuel orientering et stort tema, ligesom bekymringer om at fortælle omverdenen om det også fylder. Derudover fortæller mange af børnene om, hvor ensomme og kede af det de er, fordi de ikke føler, de passer ind, ikke bliver accepteret eller forstået af deres forældre eller venner.

Figur 1: Oversigt over de otte hyppigst relaterede temaer i samtaler om kønsidentitet

Note: Tallene er baseret på alle samtaler på BørneTelefonen i 2020. For alle samtaler på BørneTelefonen registreres det, hvilke forskellige temaer samtalerne handler om.

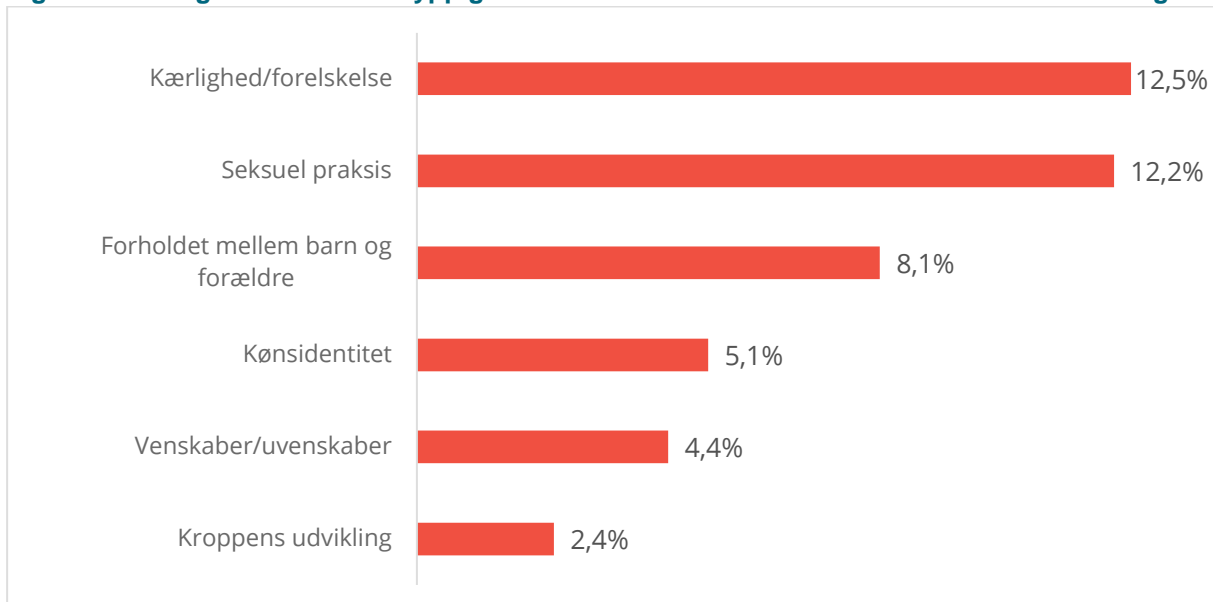
De temaer, børn og unge oftest taler om i disse samtaler - foruden kønsidentitet - er seksuel orientering. Det gælder for 12,2 pct. af samtalerne om kønsidentitet, at barnet/den unge også taler om seksuel orientering. Mange børn udtrykker i disse samtaler en forvirring over, hvilken kategori de passer ind i, både hvad angår kønsidentitet og seksuel orientering. I 11 pct. af samtalerne om kønsidentitet fortæller barnet/den unge også om forholdet til forældrene. Når mange af samtalerne foruden kønsidentitet også handler om forholdet mellem barn og forældre, er det ofte bekymring over, hvordan de skal fortælle om deres oplevelser og tanker til deres forældre og en bekymring for, hvordan de vil reagere. Dernæst er de hyppigste emner i samtaler om kønsidentitet, krop og/eller udseende, kærlighed/forelskelse, venskaber/uvenskaber, selvmordstanker/selvmodsforsøg, trivsel i klassen/skolen og ensomhed. Mange af disse samtaler afspejler en gruppe, som er i stor mistro. Det kan være børn og unge, som eksempelvis selv har svært ved at acceptere, at de har det på en anden måde end deres jævnaldrende. Det kan være børn og unge, som oplever mobning, ensomhed eller at venskaber og kærligheden kan være svær.

"Jeg hader at være trans. Jeg er så træt af det."

12-årig til BørneTelefonen

"Jeg sprang ud for ikke så lang tid siden. Mine forældre har fortalt mig, at de ikke har noget imod det, men den måde de opfører sig på, fortæller mig bare noget andet. Hver gang jeg har snakket med dem om det, lader de bare som ingenting, og kalder mig det forkerte navn.."

- 12-årig transkønnet dreng til BørneTelefonen

Figur 2: Oversigt over de seks hyppigst relaterede temaer i samtaler om seksuel orientering

Note: Tallene er baseret på alle samtaler på BørneTelefonen i 2020. For alle samtaler på BørneTelefonen registreres det, hvilke forskellige temaer samtalerne handler om.

De temaer, børn og unge oftest også taler om i samtaler om seksuel orientering, er kærlighed/forelskelse, seksuel praksis, forholdet mellem barn og forældre og kønsidentitet. Her fortæller mange børn og unge, at de er blevet i tvivl om deres seksuelle orientering, fordi de er blevet forelsket i én i deres omgangskreds af samme køn. Nogle børn og unge fortæller om, hvordan de har svært ved at håndtere de følelser, der er forbundet med en sådan forelskelse, imens andre er nysgerrige på den seksuelle praksis og spørger om råd til, hvad de skal gøre. Nogle fortæller, at de kun har fået seksualundervisning i heteroseksualitet og føler sig meget uvidende. Andre fortæller om de problemer, der kan være forbundet med at skulle springe ud og bekymring for, at forældre og venner ikke vil kunne acceptere det.

Flere børn og unge, der henvender sig om kønsidentitet og seksuel orientering, er i alvorlig mistrivsel

I samtaler om kønsidentitet og seksuel orientering er der børn og unge, der fortæller, at de har det dårligt. De fortæller om ensomhed, selvmordstanker og selvskaade. For eksempel henvender en 14-årig sig til BørneTelefonen og fortæller om ikke at kunne lide de feminine sider ved sin krop. Den unge fortæller om selvskaade ved at rive sig selv på brysterne og sulte sig i håb om at holde op med at menstruere. Et andet eksempel er en 12-årig, som fortæller om at identificere sig som panseksuel. Barnet har det dårligt derhjemme og lider af angst og mild depression og har ikke været i skole i tre måneder. Barnet fortæller om at føle sig ensom, om ikke at have nogen venner og om at være blevet mobbet tidligere. Barnet har også forsøgt selvmord.

Børns Vilkår anbefaler

LGBTQ+ børn og unge er i højere grad i mistrivsel end det gennemsnitlige barn eller ung. At en så afgrænset gruppe er så udsatte, kræver handling. Det kræver, at lærere og skolesundhedsplejersker får øget viden om udfordringerne, så barnets muligheder for hjælp ikke afhænger af den enkelte lærer eller sundhedsplejerskes vilkårlige viden om området.

01

Obligatoriske og ECTS-udløsende oplæg eller fag på læreruddannelsen om kønsidentitet og seksualitet

02

Systematisk efteruddannelse af eksisterende lærere om kønsidentitet og seksualitet. Blandt andet ved at tilbyde pensumrelevant materiale om, med og af LGBTQ+ forfattere, karakterer mv.

03

Kompetenceløft af landets skolesundhedsplejersker om LGBTQ+ og elevers øgede risiko for mistrivsel.

04

Systematiske trivselsmålinger blandt LGBTQ+ børn og unge

”Hvilken kategori tilhører jeg?”

Børn og unge fortæller om at være usikre på deres kønsidentitet og seksuelle orientering

På BørneTelefonen er der mange samtaler, som omhandler kønsidentitet og det at have en anden seksuel orientering end majoriteten. Samtalerne viser, at det for mange er forbundet med spørgsmål og stor usikkerhed at have en kønsidentitet eller en seksuel orientering, der afviger fra normen.

En del børn og unge fortæller, at de har svært ved helt at finde ud af, hvilken kønsidentitet og/eller hvilken seksualitet, de identificerer sig mest med. De fortæller ofte om en følelse af ikke at finde sig til rette i sin krop, det køn, de blev tildelt ved fødslen, eller den seksualitet, som majoriteten har, og som de oplever, der forventes for dem. De stiller spørgsmål ved, om følelserne mon går over, og om hvilken præcis definition, der passer på dem. De kan være usikre på, om de for eksempel er biseksuelle eller panseksuelle, eller om de definerer sig som en pige, dreng eller hverken eller. De har mange spørgsmål, og det vidner om, at det på trods af en større åbenhed og accept over for emner som seksuel orientering og kønsidentitet, har stor betydning at finde ud af, hvilken minoritet man tilhører.

Samtaler om kønsidentitet handler ofte om en tvivl. Mange børn fortæller, at de godt kan lide at gå med ’drenget’ eller ’piget’ tøj, hvilket er dét, der har affødt en tvivl om deres kønsidentitet. Den tvivl bliver herunder beskrevet som noget, der især fylder i hverdagen både i form af påklædning og måden venner og familie opfatter og omtaler dem på. De stiller spørgsmål ved, om det er normalt at have det på den måde, og de føler et stort behov for at finde sig til rette i en kategori, hvor de føler sig tilpas.

”Det er noget jeg tænker på dagligt og det skifter lidt fra dag til dag. Den ene dag vil jeg gerne være pige den anden dreng.”

- 13-årig til BørneTelefonen

Den tvivl går igen, når samtalerne handler om seksuel orientering. Her fortæller børn og unge om, at de er usikre på, hvilket eller hvilke køn, de er tiltrukket af, og de fortæller om bekymringen for at tage fejl. Der er børn, som ikke tør at fortælle nogen om deres seksuelle orientering, fordi de tænker, at det måske ændrer sig, eller at det bare er noget, de bilder sig ind.

For eksempel siger en 13-årig til BørneTelefonen om at være panseksuel: *"Nogle gange føler jeg at jeg bare lyver for mig selv, hvad hvis jeg egentlig bare er lesbisk eller heteroseksuel og måske er jeg bare en pige og lyver for mig selv?"* En dreng fortæller om, at han godt kan lide at gå med det samme tøj som pigerne i hans klasse. Han siger: *"Jeg har ingen idé om, hvorvidt det her er noget, der kommer til at blive ved, om det bliver meget ekstremt eller ligende. Jeg er bare i tvivl"*. En pige på 16 år, som underskriver sig "en virkelig frustreret, forvirret og usikker 16-årig pige" skriver, at hun er usikker på, hvilken seksualitet hun har. Hun er blot sikker på, at hun ikke er heteroseksuel og siger: *"Der er bare en ting der helt sikkert det er: Jeg er ikke hetero. Det er jo i sidste ende kun mig, der skal træffe en beslutning. ARRGGH Hvorfor skal det være så forvirrende? Det ender med jeg ikke kan label mig selv, for ikke at blive mere forvirret."*

"Jeg er lidt bange for at tale med nogen om det, for hvad hvis jeg så siger at jeg er biseksuel, men at det så viser sig at jeg ikke er?"

Pige, 14 år til BørneTelefonen

”Hvordan får jeg det sagt?”

Børn og unge er bekymrede for at fortælle om deres kønsidentitet og seksuelle orientering

Samtalerne på BørneTelefonen, som handler om kønsidentitet og seksuel orientering, handler ofte om bekymringer om at skulle fortælle omverdenen, at man tilhører en minoritet, fordi man er bange for, hvordan det vil blive modtaget. Der er også mange, som fortæller, at deres bekymring har været fuldt berettiget, og at deres omverden ikke vil acceptere dem, som de er. Børnene fortæller for eksempel, at deres forældre omtaler det som en fase, at de bliver mobbet i skolen, og at de kommer oppe at skændes med deres forældre over det tøj, de gerne vil gå i.

De børn og unge, som ikke længere er i tvivl om, hvilken kønsidentitet de har, fortæller ofte, at de finder det svært at skulle fortælle deres forældre og omgangskreds om, at de ikke føler sig tilpas eller kan identificere sig i den krop, de er blevet tildelt ved fødslen. I disse samtaler efterspørger mange råd til, hvordan de kan fortælle om deres kønsidentitet og seksuelle orientering til omverdenen. Mange fortæller, at de især er bange for, hvordan deres forældre vil reagere, og at de er bange for de konsekvenser, det kan få, når de fortæller, at de har en anden kønsidentitet eller seksuel orientering end majoriteten.

”Hvis jeg nu finder ud af at jeg rent faktisk er trans, ved jeg bare ikke hvordan jeg skal få det sagt det til mine forældre. Mine forældre har begge to ret tit sagt at de er glade for at jeg bare er deres lille pige, og at de er meget taknemmelige for at jeg ikke har brug for at være noget specielt.”

- 13-årig til BørneTelefonen

I samtaler med børn og unge om seksuel orientering er der mange, der fortæller om, hvordan de gerne vil ”springe ud” over for deres forældre, og de kontakter BørneTelefonen for at få råd til, hvordan de skal bære sig ad. Nogle børn fortæller, hvordan de er bange for deres forældres reaktion, frygten for, at de ikke vil blive taget seriøst. For eksempel siger en pige på 16 år: *”Har leget med ideen om at fortælle min mor om det de sidste mange måneder, men jeg er bange for om de kommer til at benægte det. Sige at jeg ikke ved noget om det endnu fordi jeg stadig er ung.”* Andre er bange for ikke at blive accepterede for dem, de er.

"Jeg vil virkelig gerne springe ud til mine forældre, men jeg er vildt nervøs. Mine forældre er ikke homofobiske overhovedet, men jeg er stadig bare vildt bange for at de ikke vil acceptere mig som den jeg er."

15-årig pige til BørneTelefonen

Det er dog ikke udelukkende børnenes omverden, der kan udvise en mangel på accept. Der er også nogle børn, der fortæller, at de selv har svært ved at acceptere deres egen seksuelle orientering og/eller kønsidentitet. Nogle af de børn beskriver, hvordan det fører til en følelse af ensomhed, da de står alene med en tvivl om deres egen identitet og ikke har nogen at tale med om de problemer, der kan opstå i forbindelse med det.

"I rigtig lang tid har jeg gået med en frustration, usikkerhed og har været meget forvirret omkring min identitet, seksualitet osv. Jeg har prøvet at snakke med min mor, men det er bare rigtig ubehageligt, og jeg føler mig forkert."

Pige, 13 år til BørneTelefonen

”Jeg føler mig ofte udenfor”

Mange LGBTQ+ børn og unge oplever manglende accept og forståelse

På BørneTelefonen fortæller børn og unge, der henvender sig om kønsidentitet og seksuel orientering, at de ikke føler sig accepteret af omverdenen. Nogle fortæller om ensomhed og om, at det at tilhøre en minoritet medfører mistrivsel, som for nogle fører til selvskade og selvmordstanker. Samtalerne på BørneTelefonen tyder på, at følelsen af ensomhed kan hænge sammen med en mangel på fællesskaber, hvor børnene og de unge kan spejle sig i jævnaldrende, som står med nogle af de samme følelser, spørgsmål og bekymringer.

Et stort tema i samtaler, hvor børn og unge fortæller om manglende accept af deres kønsidentitet eller seksuelle orientering, er den sorg og vrede, der er forbundet med ikke at føle sig forstået og anerkendt. Dette gælder både blandt venner og familie, men nogle fortæller også, at de ikke føler sig accepteret af systemet. For eksempel fortæller nogle børn om frustrationer over lange ventetider for hormonbehandling, og de fortæller om frygt for at blive overfaldet ude i offentligheden.

Jeg er transkønnet. Det er forfærdeligt. Jeg har kun min bedste ven, min mor, og min far der støtter mig. Jeg hader systemet. Jeg hader at alle andre ciskønnede mennesker kan leve deres liv normalt men at jeg ikke kan.

12-årig til BørneTelefonen

Børn og unge har brug for at møde forståelse, og derfor henvender en del sig netop med spørgsmål om, hvor de kan møde nogle, der gennemgår de samme problemer, som de oplever. I en del af samtalerne efterspørger børnene mere viden om køn og seksualitet, da det ikke er en del af deres undervisning i skolen, og de oplever, at deres omverden ikke kan relatere til de oplevelser og problemer, de står med. En 13-årig fortæller: *”Jeg er sprunget ud til hele min klasse og de tager det egentligt meget pænt. Problemet er faktisk mere vores lærere. I undervisningen bliver vi altid kun delt op*

i drenge og piger. Der bliver altid snakket som om at den eneste seksualitet er heterosexuel. Jeg føler mig ofte udenfor sammen med mine venner."

Andre børn fortæller om, hvordan nedladende kommentarer og jokes om seksualitet blandt jævnaldrende i klassen sårer dem, og hvordan det skaber en følelse af ikke at kunne høre til i fællesskabet. Det forstærker følelsen af at være anderledes.

"Jeg er lige nu en pige, men jeg føler mig ikke som det. I skolen laver vi også opgaver hvor det er pigerne mod drengene og det kan jeg ikke lide."

13-årig til BørneTelefonen

Der er børn og unge, som er i stor mistrivsel som konsekvens af de vanskeligheder, de oplever i forbindelse med at tilhøre en minoritet i forhold til kønsidentitet eller seksuel orientering. Nogle fortæller om ikke at have lyst til at være anderledes. En dreng på 16 år fortæller, at han dagligt tænker på selvmord. Han fortæller, at han er glad for at gå i pigetøj, og at han føler, det er mærkeligt. En ung på 16, som er i tvivl om sin kønsidentitet fortæller ligeledes om selvmordstanker og depressive perioder. Den unge fortæller om at have svært ved at få sine forældre til at forstå alvoren.

Børn og unge fortæller også om, hvordan de bliver mobbet i skolen med deres kønsidentitet eller seksuelle orientering. De fortæller om diskrimination og ensomhed. En dreng på 15 år fortæller: "Jeg er til samme køn som mig selv. Min klasse laver altid jokes om at være "gay". Det gør mig ked af det at de ikke kan respektere alle som de er. Jeg ved ikke hvad jeg skal gøre. Jeg har ikke fortalt nogle om hvordan jeg har det."

Billedet af, at flere LGBTQ+ børn og unge er i mistrivsel, underbygges af en undersøgelse, som LGBTQ+ Danmark og LGBTQ+ Ungdom har lavet blandt skoleelever. Denne undersøgelse viser, at LGBTQ+ elever langt oftere er i mistrivsel end børn og unge, der ikke er LGBTQ+ personer.²

”At være transkønnet er det værste der er sket i mit liv. Jeg har det dårligt med mig selv og har tænkt på selvskaade før. Jeg vil gerne have hjælp.”

15-årig til BørneTelefonen

64%

**AF BØRN OG UNGE
LGBTQ+ ELEVER HAR
SELMORDSTANKER**

Kilde: Juhl, L. N. (2021): Stop diskrimination i skolen - LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen. LGBTQ+ Danmark og LGBTQ+ Ungdom.

FAKTABOKS

Der sidder gennemsnitligt 1-2 LGBTQ+ elever i hver skoleklasse, og alt for mange af dem er i mistrivsel.

- 53 pct. har udført selvskaade
- 40 pct. har en spiseforstyrrelse
- 37 pct. føler sig ensomme

Kilde: Juhl, L. N. (2021): Stop diskrimination i skolen - LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen. LGBTQ+ Danmark og LGBTQ+ Ungdom.

Metode

Analyserne i indeværende notat er baseret på analyser af registreringer af samtaler på BørneTelefonen om emnerne kønsidentitet og seksuel orientering i årene 2019 og 2020 samt 2021 frem til d. 8. december. BørneTelefonen består af en række platforme: telefonisk rådgivning, chat-rådgivning, sms-rådgivning, brevkasse og 'Børn hjælper børn', som er et forum på børnetelefonen.dk, hvor børn kan rådgive hinanden med voksne som moderatører. Alle henvendelser til BørneTelefonens fem medier er anonyme og registreres af den enkelte rådgiver, som har haft samtalen eller modereret samtalen i forummet 'Børn hjælper børn'. I registreringen dokumenteres bl.a. hvilke temaer, der indgår i samtalen, samt baggrundsoplysninger om køn og alder. Udover den kvantitative dokumentation noterer rådgiveren kvalitative beskrivelser af samtalerne i ca. 25 pct. af samtalerne. Det er i høj grad disse kvalitative beskrivelser samt børn og unges breve til BørneTelefonens brevkasse, som analyserne i dette notat er baseret på.

Noter

¹ Tal for 2021 gælder perioden 1. januar til 8. december og er foreløbige tal, fordi data for indeværende år endnu ikke er rensset.

² Juhl, L. N. (2021): Stop diskrimination i skolen - LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen. LGBTQ+ Danmark og LGBTQ+ Ungdom.

Litteratur

Juhl, L. N. (2021): Stop diskrimination i skolen - LGBTQ+ elevers trivsel og vilkår i grundskolen. LGBTQ+ Danmark og LGBTQ+ Ungdom.

Kolofon

December 2021

Analyseansvarlig: Anne Marie Bach Svendsen

Tekst og analyse: Khanhvan Tran & Anne Marie Bach Svendsen